

Boje ruské armády v Persii v letech 1914 — 1917.

Časté vnitřní nepokoje a zmatky v Persii, při nichž byly ohrožovány i majetek i životy Evropanů (zejména Angličanů a Rusů) byly příčinou toho, že se Anglie a Rusko rozhodly po marném diplomatickém zakročování učiniti tomu konec. Anglo-ruská smlouva z 31. srpna 1907 rozdělila Persii na tři zájmová pásma.

Pod ruskou kontrolu přišla celá severozápadní Persie na jih od ruských hranic až po čáru: Chanykyn—Kermanšah—Choremabad—Isfagan—Jezd—Duhuk—Tun—Džumin—Sulfagar styčný bod hranic ruských, perských a afganských.

Anglie si vyhradila krajinu kolem Perského zálivu (jeho severní břeh) a celou jižní Persii. Hranice anglického zájmového pásma na severu byly: Bender Abbas—Sultanabad—Baft—Rain—Kirmen—Deremian—Jesdun.

Střední pásmo zůstalo neutrální.

V těchto zájmových pásmech měly obě velmoci své vojenské posádky „pro udržování pořádku, kontroly a ochrany svých příslušníků“. Mimo to byly tvořeny formace z domorodců a to: kozácké oddíly — od Rusů, jihoperští střelci (South Persien Rifles) — od Angličanů, a konečně četnické oddíly — od Němců (těmto četnickým oddílům veleli švédští důstojníci). Vlastního státního, pravidelného vojska Persie v našem smyslu slova neměla, protože si každý guvernér, každý vladař vydržoval sám svoje, které platil z vlastních peněz anebo ze subsidií. Takové byly perské poměry před samým začátkem světové války.

Když vypukla válka Turecka s Dohodou (30. října 1914), postavila se Persie přes svou úředně proklamovanou neutralitu 4. listop. tajně na stranu Německa a Turecka, poněvadž věřila v jejich vojenskou moc a doufala, že ji osvobodí od anglo-ruské kontroly a tím že poleví nesnesitelný tlak ze severu a jihovýchodu.

Persie se tehdy stala jevištěm vášnivé agitace všech druhů, aby porušila svou neutralitu v prospěch Německa a Turecka. Tato agitace byla ovšem výborně placena. Následky nedaly na sebe dlouho čekat. Brzy se stalo přepadávání, olupování a zabíjení Angličanů a Rusů (řidčeji též Francouzů) častým zjevem. Došlo i k několika přepadením diplomatických zástupců těchto států. Anglie a Rusko se zprvu omezily na podávání diplomatických protestů u perské vlády v Teheranu, a když to pro slabost perské vlády a snad též i pro tajné sympatie s povstanci nemělo žádoucích účinků, bylo sáhnuto k silnějším prostředkům. Oba státy zesílily svá vojska v svých zájmových pásmech a pevně obsadily přilehlé krajiny, když nepřátelská agitace proti nim tam neutuchala. Persie v své vyzývavosti šla ještě dále. Tajnou smlouvou povolila tureckému vojsku volný průchod svým územím (úplný opak Belgie!).

Vypovězení „džihadu“ (svaté války) Tureckem 11. listopadu 1914 všem nevěřícím neminulo se s účinkem ani v Persii a roznitilo tam nový výbuch fanatického vření proti Anglii, Rusku a též proti Francii.

Turecko dobře pamatovalo na Persii a proto poslalo sem zvláštní armádní sbor, na venek „armádou“ zvaný, poněvadž považovalo za svou povinnost pomoci mohamedánské Persii proti „nevěrným džaurům Inglesům a Moskovům“ (t. j. Angličanům a Rusům). Mimoto začali německo-turečtí emisáři formovati v Persii nepravdivé tlupy z různých perských a kurdských kmenů a německo-rakouských zajatců, zběhlých z ruského Turkestanu a p.

Němcům a Turkům zdála se vyhlášená svatá válka účinným prostředkem proti Dohodě. Počítalo se s tím, že se její mohamedánští poddaní vzbouří a tím usnadní vedení války.

Německo-turecká propaganda však selhala, poněvadž mimo počáteční nepokoje nikde nedošlo k žádné větší akci. Také nepřátelské projevy obyvatelstva proti Dohodě neměly valného významu.

Přímým důsledkem této propagandy bylo, že Anglie a Rusko zostrlily svou kontrolu v Persii a zesílily tam svá vojska, což připravilo Persii o poslední zbytek její suverenity.

Persii pak bylo pohroženo, že, jsou-li zprávy o tajném spolku s Tureckem správné, bude smlouva z roku 1907 po válce anulována a že Persie bude prostě rozdělena mezi Anglii a Rusko. Tato hrozba účinkovala a Persie prohlásila „přátelskou neutralitu“ k Dohodě. Když se Persie přidala k Dohodě, vtrhlo již turecké vojsko do perského Azerbejdžanu (krajina kolem jezer Vanského a Urmíjského), který patřil do ruské zájmové sféry. To se stalo v době bojů Rusů s Turky u Köpriköle (6. listopadu 1914).

Rusové byli vytlačeni ze Šaučbulaku a Miandoabu (8. prosince 1914) a couvli ke kavkazsko-perským hranicím. Turci vyhlásili i zde v Persii „svatou válku“ a do konce 1914 nabyli dosti značného území v severní Persii, v provincii azerbejdžánské.

Rusko bylo zaměstnáno tehdy vpádem Turků na Kavkaz a nemohlo poslati sem větší posily; proto se tam omezovalo na defenzivu.

Turecký postup v Persii vyvrcholil 13. ledna 1915 dobytím Dili-manu a Tabrisu (hlavního města Azerbejdžanu), čímž bylo ohroženo i levé křídlo ruských vojsk operujících na kavkazsko-arménských hranicích. Skoro současně byly napadeny i anglické oddíly v jižní Persii (u Bušeru, Šírazu atd.), čímž byla ohrožena z boku anglická armáda v Mesopotamii.

Následkem těchto událostí rozhodli se Angličané a Rusové vytvořit souvislou frontu od Černého moře až k Perskému zálivu přes celou Persii, která by navazovala na obě již stávající fronty v Armenii a Mesopotamii. Tím způsobem by bylo zabráněno pronikání nepřátelské propagandy do nepokojného Afganistanu, Beludžistanu, Turkestanu a Indie.

Persie sama, jak jsme již slyšeli, byla proti tomu bezmocná, poněvadž nemohla udržeti pořádek ani u sebe doma.

Zatím Turci byli poraženi na Kavkazu (u Šarykamyše a Karaurganu 4. a 16. ledna 1915), což uvolnilo Rusům síly, které ihned byly poslány do Persie. V druhé polovici ledna 1915 Rusové přešli i zde k ofenzivě, vyrvali Turkům 30. ledna Tabris a postupně je úplně vypudili z perského území, zahnali je za persko-turecké hranice a obsadili i část tureckého území (vanský úsek). Zde se pak bojovalo téměř po celou válku se střídavým štěstím s obou stran.

V jižní Persii rozhodli se Angličané pro ochranu petrolejových pramenů, patřících lordu Fisherovi u Ahvasu na řece Karun, vyslati (z Basry) vojenský oddíl pod ochranou několika dělových člunů. Turci však tam vnikli za nimi a 3. března 1915 došlo k boji u Ahvasu. Turko-Arabů zde bylo 12.000 proti 400 Anglo-Indům s 6 děly a několika dělovými čluny. Boj skončil nezdarem Angličanů, kteří pozbyvše v boji 5 důstojníků, 80 mužů a veškerých děl, ucouvli do města. Pouze přítomnost anglických dělových člunů na řece Karunu uchránila je před úplnou záhubou. Pod tlakem Turků bylo i město vyklizeno a Turci pak 9. března 1915 hlásili obsazení Ahvasu.

Počátkem května započal opět ruský postup v severní Persii. Rusové zde měli 7. jízdní sbor pod velením generála Černozubova. Tento se vydal v několika kolonách na pochod. Jedna z kolon měla za úkol obejít od Tabrisu jezero Urmíjské a pak táhnouti na Urmii, které se Turci zatím zmocnili (16. dubna 1915).

25. května byla překročena řeka Džaghatu u Miandoabu, který byl vzat, pak bylo dobyté několika menších obcí a konečně 29. května 1915 padla Urmie.

Tím se tato ofenziva ukončila, neboť události na bojišti polském a haličském upoutaly veškeré ruské síly. Turci zase měli co dělat se spojenci na Galipolském poloostrově (od 19. února 1915 až do 9. ledna 1916), s Angličany na Sinajském poloostrově a konečně na sousední frontě v Mesopotamii, kde se Angličané drali kupředu ke Kut-el-Amara (vzata 22. září 1915).

Během léta byl na perské frontě poměrný klid následkem velkých nesnesitelných veder.

Teprve na podzim došlo zde opět k velkým událostem. 13. listopadu 1915 byl v Enzeli-Reštu na Kaspickém moři vysazen z lodí „ruský expediční sbor“ (1. kavkazský jezdecký sbor) pod velením generála N. N. Baratova, hrdiny od Šarykamyše, výborného znalce perských poměrů. Generál Nikolaj Nikolajevič Baratov narodil se r. 1865, sloužil u kozáků, za světové války velel ruským vojskům v Persii, dobyl Kermanšahu 26. února 1916 a 10. března 1917 a dosáhl spojení s Angličany 2. dubna 1917. (Nyní je v Paříži předsedou Svazu ruských invalidů.)

Síly Baratovy byly celkem 5.000 mužů. Ale to nepřekáželo polehaným persko-tureckým vyzvědačům hlásiti svým službodárcům, Němco-Turkům, číslíci 50.000, ba dokonce i 100.000 mužů (což i nyní po válce uvádějí německo-turecké prameny). Příchodem Baratovo-

vým vzrostly ruské síly v Persii na 20.000 mužů, úhrnem na 6 praporů, 63 eskadron a sotní.

Baratov velmi rychle seznal situaci. Učinil všude pořádek a prodloužil levé křídlo kavkazské armády. První jeho úlohou bylo utvořit souvislou frontu přes celou Persii, která by navazovala na frontu kavkazsko-arménskou na severu a mesopotamskou na jihu. Doposud v Persii bojovaly jen tři jednotlivé oddíly, ardebilský, kazvinský a chorasanský, každý na vlastní vrub, bez společného plánu a bez vzájemného spojení.

Již k polovici prosince 1915 podařilo se Baratovu nabýti značných úspěchů. Ruské vojsko postoupilo s bojem až k hlavnímu městu Persie, Teheranu (28. listopadu), poté proniklo k Hamadanu (16. prosince) a v lednu 1916 k Sultanabadu (vzat 20. ledna). Tehdy celá severní Persie, jež před válkou byla pod ruskou kontrolou, byla opět prosta nepřitele.

Koncem ledna 1916 bojoval již Baratov na čáře: Sinna—Hamadan—Sultanabad, kde narazil na silný odpor Turků, kteří ještě měli obsazeny pohraniční perské provincie Ardinan a Luristan.

Zatím se chystala velká ruská ofensiva v Armenii, směrem na Erzerum, jejíž přípravy měly zůstatí Turkům utajeny. Proto Baratov vyvíjel velmi živou činnost v Persii a tak Turci byli klamáni o pravém směru ruské ofensivy. Turci proto mysleli, že Rusové chtějí proniknouti do Mesopotamie k Bagdadu proti Angličanům, postupujícím vzhůru po Tigridu a Eufratu a vyprostiti generála Townshenda, sevřeného (od 8. prosince 1915) v Kut-el-Amare, kam ustoupil po bitvě u Selman-Paku (Ktesifonu, dne 22. listopadu 1915).

O to skutečně požádal Baratova anglický vyslanec v Teheranu Sir Marling a tím před Baratovem vyrostla nová úloha.

O skutečné výpravě většího slohu proti Bagdadu nemohlo býti ani řeči, poněvadž Baratov měl všeho všudy 7½ praporu, 2 družiny, 39 sotní a 20 děl.

Tato výprava měla jen výborně krýti skutečné plány velkoknížete Nikolaje Nikolajeviče (od 5. září 1915 vrchního velitele ruských vojsk na kavkazské a perské frontě a místokrále Kavkazu).

Mimo to zástupci ruského a cizího tisku v jeho hlavním stanu v Tiflisu dostali příslušné pokyny, aby svým psaním upoutávali pozornost svých čtenářů na perskou frontu a odvrátili zraky a mysl všech od fronty arménsko-kavkazské, čehož právě velkokníže Nikolaj Nikolajevič potřeboval.

Tento úmysl se výborně zdařil. Noviny zahájily o tom prudkou kampaň a nepřítel byl oklamán.

15. ledna 1916 zahájili Rusové velkou ofensivu v Armenii, která brzy nabyla velkých úspěchů. Ruské vojsko složené z kavkazských, turkestanických a sibiřských sborů, pod velením generála Jude-niče, za třeskutých mrazů a hlubokého sněhu dobylo dne 16. února 1916 důležité turecké pevnosti Erzerumu, kde předtím byl hlavní stan turecké armády, operující proti Rusům na Kavkaze. 13.500 zajatců a 323 děl bylo kořistí vítězů. Pak dále byly vzaty: Aškala (26. února) a konečně i přístav Trapezunt (18. dubna). To bylo na pravém křídle Rusů. Levé se zatím zmocnilo: Muše (18. února), Achlatu (18. února) a Bitlise (2. března) a Bitlijským průsmykem se tlačilo do Mesopotamie směrem na Revanduz (dobyt 15. května).

Současně s postupem na Kavkazu zahájil i Baratov svůj postup v Persii, podporuje tak levé křídlo ruské armády bojující v Armenii.

Směr postupu Baratovova byl: Hamadan—Kermanšah—Chanykyn—Bagdad. Účelem bylo uvolnit turecký tlak na Angličany v Kut-el-Amare a navázati spojení s Angličany operujícími na jihovýchod od ní.

V lednu 1916 zatlačil Baratov Turky na čáru: Sultanabad—Hamadan a zmocnil se Kermanšahu (26. února 1916), ležícího 300 km severovýchodně od Bagdadu.

Anglická divise generála Townshenda, sevřená v Kut-el-Amare, dobře věděla, že pro nezdary vlastních výprostných sil (generálů Aylmera a Johnhusbanda) v krvavých bojích u Umm-el-Hannahu (21. ledna 1916), může čekati spásu a pomoc jen od Rusů z Persie, kteří se zvolna blížili sem od Hamadanu a Kermanšahu. Sotva to však čekal Townshend a jeho vojsko s velkou radostí, poněvadž Angličané již od počátku války se dívali s velkou řevnivostí a žárlivostí na ruský postup v Persii. Vždyť se tu vzmáhal ruský vliv na ujmu vlastního jejich vlivu. Přes to všechno Townshend do posledního dne obrany Kut-el-Amary (29. dubna 1916) pevně věřil, že Baratov mu brzo podá v Kut-el-Amare pomocnou ruku, a těšil tím i své podřízené. Bohužel se to však neuskutečnilo, ba ani nemohlo se uskutečniti při nejlepších vůli Baratovově a statečnosti jeho vojska. Turci kladli postupujícímu Baratovu silný odpor a proto mohl jen zvolna postupovati. Ještě hůře se dařilo anglickým výprostným vojskům v Mesopotamii, která byla odrážena u Felahie (5. dubna 1916) a Sannayatu (boje 6.—23. dubna 1916) s velkými ztrátami. Tyto nezdary měly za následek zproštění generálů Nixona (10. ledna 1916) a po něm Aylmera (12. března 1916) a Gorringa (11. července 1916) vrchního velení v Mesopotamii.

Baratov zatím postupoval v Persii, kde po mnohých drobných bojích vzal: Sinna (8. března), pak Kerind (11. března), jenž leží nedaleko od persko-mesopotamských hranic (140 km severovýchodně od Bagdadu), a Isfagan (19. března). V dubnu si razí Baratov krok za krokem cestu kupředu na pomoc sevřeným Angličanům, leč není to, aby zdolal silný odpor Turků, kteří po úspěchu u Felahie a Sannayatu mohou sem vrhnouti větší síly.

Zatím se situace Angličanů v Kut-el-Amare stávala horší a horší, poněvadž jim docházely zásoby a žádná pomoc nepřicházela. Proto zahájil 27. dubna 1916 generál Townshend vyjednávání s tureckým velitelem generálem Halil-pašou, žádal o čestný odchod se zbraní a truce, za ponechání všech 40 děl Turkům a 1 milionu liber výkupného. Turci tyto podmínky zamítli a trvali na bezpodmínečné kapitulaci. Townshend pak 29. dubna 1916 po 143denním hrdinném hájení kapituloval, poněvadž mu došly veškeré zásoby a žádná pomoc ani ruská, ani anglická nepřišla.

Turci zde zajali 5 anglických generálů, 277 anglických a 214 indických důstojníků a 9000 vojáků (3000 Angličanů a 6000 Indů), dohromady tedy 9496 mužů. Turci však hlásili počet 13.300 mužů.

Baratovi se zatím podařilo přiblížiti se k Bagdadu na 140 km (Chanykyn), avšak konečný úspěch těchto grandiosních obchvatných operací se mu nezdařil. Důvody byly tyto: obrovské vzdálenosti, nevhodný terén, nedostatek komunikací, nepřátelské chování obyvatelstva a konečně stále anglické nezdary v Mesopotamii. Tak se stalo, že Rusové dobyli Chanykynu 8. května 1916 a 10. května Kasr-i-Širinu, t. j. v době, kdy se již dováželi angličtí zajatci z Kut-el-Amary do Bagdadu, kde používali největší možné volnosti za velice povrchního dohledu Turků. Nebylo pro ně nesnadno podávati zde zprávy ruským

vyzvědačům anebo v přestrojení přehnouti k Rusům, což prý se v několika případech podařilo.

Pádem Kut-el-Amary uvolnily se Turkům značné síly, kterých bylo nyní lze použítí proti Rusům, kteří se povážlivě rozpínali v Armenii i v Persii.

Baratov vzhledem na své malé síly i velkou vzdálenost od své základny v Enzeli a Hamadanu nemohl se pouštět do dalšího dobrodružství, třebaže již stál na samých hranicích Mesopotamie, obsadiv tam Chanykyn.

Spojení s Angličany se mu však přece podařilo navázati aspoň na krátkou dobu. Dne 10. května byla vyslána z Majdeštu (mezi Kerindem a Kermanšahem) 1 setnina kozáků (3 důstojníci a 110 mužů) pod velením kapitána Gamalěje za tímto účelem. Příštího dne (11. května) nastoupila tato setnina přes Palangar—Chagardaol—Sorbati cestu do Mesopotamie, aby zjednala spojení s Angličany. Po namáhavé a nebezpečné cestě skrze téměř neznámé území, obydlené fanatickými, nepřátelskými kmeny, za velkého horka, dorazila tato výprava dne 19. května 1916 do anglického ležení v Iman Ali Garbi na Tigridu. Toto spojení mělo obrovský účinek na Angličany, kteří, ač měli i letectvo, kterého Baratov neměl, nikdy se ani nepokusili o podobnou výpravu.

Kapitán Galaměj byl s velikou slávou uvítán a pak ještě se čtyřmi kamarády v Basře generálem Lackem dekorován anglickým křížem Victorii.

Výprava nastoupila 27. května zpáteční cestu přes Sorbati — na Majdešt, kam Gamalěj dorazil 16. června 1916. Odtud se odebral do Kermanšahu, kde hlásil generálu Baratovovi svůj šťastný návrat.

Ztráty oddílu byly jen 19 koní, žádné lidské oběti nebylo.

Kapitán Gamalěj i celá jeho setnina byla za tuto výpravu dekorována svatojirskými kříži, takže potom byla zvána „georgijevskou“ sotňou“.

Zatím co Rusové úspěšně postupovali v Armenii (na Erzindžan), Turci zatlačovali Baratova v Persii. Vyrvali mu Chanykyn (7. června), Hamadan (14. srpna). Pak hlásili 5. října dobytí Bidžaru, který byl 23. října opět vzat Rusy, a konečně 10. listopadu Sakkyzu. Tím se turecký postup v Persii ukončil.

Tedy, opakujeme-li stručně, Rusové vyrvali Turkům část severní i západní Persie, která byla předtím od nich obsazena, a postoupili dosti daleko k Bagdadu, avšak tureckou ofensivou ze středu a na jihu změnila se na podzim situace v prospěch Turků. Rusové potřebovali svých záloh na bojištích haličských a rumunských a nemohli proto na toto vzdálené bojiště nic poslati, a tak Baratov byl odkázán na malé vlastní síly.

V zimě 1916—1917 byl poměrný klid, bojů téměř nebylo. Bojová činnost započala zde opět koncem února 1917, kdy anglická ofensiva otrásla i postavením Turků v Persii. Současně s generálem Maudem v Mesopotamii zahájil svůj postup i generál Baratov v Persii. Pátý Kut-el-Amary (24. února 1917) ohrozil pravý bok Turků v Persii, a ti to začali couvati z perských provincií Ardilanu a Luristanu. Rusové se opět postupně zmocnili měst ztracených na podzim. 3. března padl Hamadan, 10. Kirmanšah a konečně 2. dubna Chanykyn, a pak se v Kizil-Roboatu spojili s Angličany, postupujícími sem od Bagdadu (vzat 11. března 1917). Tak se vytvořila souvislá rusko-anglická fronta v Mesopotamii, Persii a Armenii od Černého moře až do Perského zálivu. O možnosti její existence uvažovalo se již r. 1916. V Londýně

a Petrohradě na jedné a v Cařihradě, Berlíně a Teheranu na druhé straně. Považovalo se za možné, že se Rusové ze severu a Angličané od jihu setkají a pak společně budou obsazovati Mesopotamii. To se skoro podařilo oběma spojencům, kteří kdysi byli nesmiřitelnými soky, nyní se však stali dobrými přáteli.

Jižní Mesopotamie bylo dobyto, zbývala jen severní, a již i na ní se chystali oba spojenci. Mělo to býti započato na podzim 1917, až povolí nesnesitelná horka.

Ale právě v této době vypukla v Rusku bolševická revoluce, která zmíčila velké, silné, slovanské Rusko a jeho mohutnou armádu. Pak následovalo příměří (5. prosince 1917), a separátní mír v Brestu Litevském (3. března 1918), čímž naděje na společnou ofensivu v Mesopotamii vzaly za své. Peršanům se uvolnilo. Tlak od severu povolil, mohli si zatím vydechnouti. To však netrvalo dlouho. Vliv a vážnost anglická stoupaly, zatím co ruské akce poklesly. Angličané převzali od Baratova frontu, ponechavše si na pomoc jen partyzánské oddíly plukovníka Bičerachova a pak obsadili (1917—1918) celou Persii.

Prameny:

- Daniilov: Rossija v mirovoj vojně 1914—15. Berlin 1924.
Lord Gleichen: Chronology of Great War I.—III. London 1923.
Jagow K.: Daten des Weltkrieges. Berlin 1922.
Ježek Zdeněk: Světová válka. Hranice 1922.
Jeměljanov: Persidskij Front. Moskva.
Larousse: Tablettes chronologiques.
Metzler: Kriegs Kalender.
Paasche: Merktage des Weltkrieges.
L. v. Sanders: Fünf Jahre Türkei. Berlin 1921.
Srš A.: Světová válka slovem i obrazem, sv. I.—IV. Praha.
Sýkora: Světová válka 1914—18. Olomouc 1922.
Vožický F. P.: Kronika světové války 1914—1919. Vinohrady 1919.
Žipek A.: Válka národů 1914—18 a účasti českého národa v boji za svobodu, sv. I.—IV. Praha 1921.
Žipek A.: Světová válka. Praha 1923.
Zajoněvskij: Mirovaja vojna 1914—18. Moskva 1924.

Jako pomůcky při čtení mého článku lze použití mapy Machátovy: Politický přehled Evropy, nejnovější vydání, měřítko 1:5,000,000, kde lze najíti veškerá místa, o nichž je řeč.

Podplukovník intend. Josef HOLDA:

Výživa armád za světové války.

(Dokončení.)

D. Změny ve výbavě vojenských těles za války.

1. Normální dávka.

Předpisem stanovená normální dávka neměla dlouhého trvání. Strava se stala velmi brzy jednotvárnou, a to tím spíše, protože pro-
tiantní vlaky dovážely jako příkrm roku 1914 ponejvíce jenom rýži
Potřeba zlepšiti stravu vedla již roku 1914 k tomu, že vlakům, vypra-
vaným do pole, byly přikládány potraviny, na něž nebylo v nor-
mální dávce pamatováno jako čaj, sýr, slanina, marmeláda, šardinky,
sušené ovoce, kyselé zelí, mák, cukr, čokoláda, cukrátky a p., jež byly
vydávány útvarům jako přídavek. Pro důstojnické jídelny byly dová-
ženy zeleninové konzervy a pro polní nemocnice sušenky, krupice,
konzervované a sušené mléko, těstoviny a ovesné vločky.